

Att kunna förändras är viktigare än att bara kunna

Dagens Industri den 28 januari 2011

Först under senare år har nationalekonomisk forskning återupprättat entreprenören och erkänt den viktiga funktion som entreprenörskapet har för att nya industrier ska växa fram och gamla förnyas.

Årets mottagare av "Global Award for Entrepreneurship Research" är professor Steven Klepper, vid Carnegie Mellon-universitetet i Pittsburgh. Han har som forskare genom sina omfattande studier av enskilda branschers utveckling bidragit till att synen på - entreprenörskapets roll förändrats, och har också belyst vikten av att den ekonomiska politiken utformas för att främja både entreprenörskap och företagsbyggande.

Steven Kleppers forskning har varit banbrytande för förståelsen av hur branscher växer fram, konsolideras och slås ut. I regel spänner dessa processer över en mycket lång tid. En av hans slutsatser är att betydelsen av entreprenörskap för branschers förnyelse och utveckling skiftar beroende på vilket utvecklingsskede en bransch befinner sig i.

I tidiga skeden är entreprenörskapet särskilt viktigt; olika lösningar och många varianter prövas på marknaden – utvecklingen präglas av experiment. Här är innovationstakten som högst men övergår så småningom i en konsolideringsfas med sammanslagningar av företag. Storskalighet och rationella produktionsprocesser blir viktigare.

På grund av stordriftsfördelar kommer företagen i en konsolideringsfas framför allt att satsa på processinnovationer som minskar kostnaderna. För att utvecklingskraft och förnyelse inte ska upphöra måste nyföretagandets roll öka. Ofta är detta kopplat till ny teknik och framtagandet av innovationer, där de nya företagen utmanar de etablerade. De senare är i högre grad beroende av investeringar i tidigare teknik, vilken typiskt präglas av försiktigare innovationsstrategier riktade mot gradvisa förbättringar av produkter och processer.

Avknoppningar från befintliga företag är en central del i dessa omvandlingsprocesser. Entreprenörer tar med sig kunskande om marknader och kunder från de företag de lämnar, samtidigt som nya produkter och nya sätt att organisera produktionen används i det nya företaget. Många gånger är det närliggande tekniker som integreras och slår ut tidigare produktionsmetoder eller produkter.

Ibland kan hela framväxten för en ny bransch spåras till ett eller ett par företag.

Steven Klepper visar också att mindre företag kan vara mer effektiva innovatörer än större företag. Samtidigt är de stora företagen viktiga för att skala upp innovationsbaserade verksamheter och öka effektiviteten i tillämpningen. Stora och små företag har således olika och komplementära roller för industriell dynamik och ekonomisk tillväxt. Branscher i olika utvecklingsstadier drivs av olika utvecklingskrafter.

Vilka är då de ekonomisk-politiska slutsatser som kan dras av pristagarens forskning? En politik som alltför ensidigt betonar satsningar på kunskapsuppbyggande riskerar att bli mindre

framgångsrik om den inte kombineras med åtgärder som främjar näringslivets förnyelse och omvandling.

Detta är speciellt tydligt i alltmer öppna ekonomier där kunskap lätt läcker till andra länder och marknader, samtidigt som företagens lokaliseringsstrategier blir mer globala.

Men en ensidig satsning på entreprenörskap är inte heller lösningen eftersom branscher befinner sig i olika utvecklingsfaser och mognadsstadier.

Ett starkt näringsliv byggs i samverkan och konkurrens mellan etablerade storföretag, nya innovativa företag och snabbväxande Gasellföretag. För detta krävs många olika aktörer: innovatörer, entreprenörer, affärsänglar, kompetent arbetskraft, industrialister och framsynta institutionella investerare.

Kleppers forskning lär oss att en effektiv näringspolitik tar hänsyn till drivkrafterna för alla nyckelaktörer och inte bara för en enskild aktör eller aspekt.

Magnus Henrekson
Pontus Braunerhjelm